

541

90

DEO OPTIMO MAXIMO
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCE,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA*,
QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manē discutienda in Scholis Medicorum, die Martis quintā
mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXI.

M. JOANNE-BAPTISTA THURANT,
Doctore Medico, Præsidente.

An Digestio Alimentorum, vera Digestio Chymica?

I.

X omnibus quæ in corpore humano peraguntur functionibus, nulla, post vitales, occurrit digestionē nobilior, nulla altiori indagine dignior quam quæ exhaustas vires refarciendo, novam perpetuo nobis vitam largitur, & ex quā vitiatā, tot tantorumque malorum oritur ilias; nulla tamen obscuriori involvitur caligine, licet unicuique pateant istius functionis phænomena, nec neminem lateant humorum digestivorum, Chylique genuina crasis & indoles.

Auctores tamen qui de digestionē scripserunt, nulli, impedimentum ferē omnes secuti sunt iter, & scopum ad quem collimarunt, reverā non attingere. Ad tria capita referri possunt quæ hūc usquē de digestionē: prima sententia eorum est qui solidorum duntaxat actionem perpendentes, hanc pro causā digestionis unicā habuerunt, vimque molitoriam immensam ventriculo tribuentes (a), calculis assertionem suam stabilire tentarunt; sed recoctam movere crambem nos non juvat, nec amplius immorari in discutiendā hypothesi quæ jam ab Hecquetio perpetuæ oblivioni demandata, æternā morte obnubilata, ac confecta jacet.

Acrius disputant alterius opinionis fautores qui fallacis chymicæ præstigiis obsecati, & soli humorum ac alimentorum naturæ attendentes, alimenta in ventriculo fermentescere autumant (b), quæ quidem Helmontii opinio suos etiam inter neotericos melioris notæ medicos, sectatores agnovit (c); sed tantorum virorum pace dixerim, errare, & quæ illis factum fecit, eadem ipsis erroris larvam sola subripere poterit Chymia:

Tertii demum (d) nihil tanquam inutile in æconomia animali respicientes, *χυλοποιήσιον* à solidorum & fluidorum actione simultaneā repetunt: talibus insistentes vestigiis, mentem nostram aperire non dubitamus, quā digestionem alimentorum chymicæ digestionis simillimam volumus, quæ quidem assertio ex hisce duabus comparatis actionibus, & utriusque cognito producto, certior patebit.

I I.

UBI corpus quodlibet in vase idoneo repositum, per temporis spatium quoddam, quæ patitur actionem mensuræ cuius leni ignis gradu vis adaugeatur, hæc operatio digestionem audit chymicam, ad quam perficiendam plurima requiruntur.

* Authore M. Joanne-Baptista-Michael BUCQUET, anno 1769.

(a) Post Erasistratum illud systema excuscebant Boerllus, Pitkarnius, & alii qui viam ventriculi exercebant ad 125 lib. tollant. Haller. T. I. p. 221.

(b) Illud Helmontii systema simplex sunt sylvius, viridatus & alii. id. Hall. in Boerh. T. I. p. 101.

(c) Vide Thefin S. M. D. Darcet (an omnes humores corporis, tum recreantur tum excreantur) tituli à fermentatione) anno 1765.

Item, Thefin S. M. D. Gardane (utrum saliva vi Epitricæ digestionis famuletur) prope, anno 1765.

(d) Haller Elem. Physiol. T. VI.

Item, Essais phys. sur l'An. d'Heister.

Item, Quefnay æconom. anim.

p. 162.

1°. Ea sit corporis textura quæ sinat ipsum à menstruo permeari. 2°. Menstruum texturam hanc dividere, partesque solubiles extrahere queat. 3°. Ab igne producto fluiditas menstrui adaugeatur, partes ejus in motum ferantur paulò rapidiorem, ipsius intendatur actio, ut poros corporis eodem tempore dilatatos facilius subeat; ne tamen à nimio calore utriusque principia adulterentur sedulo cavendum. 4°. Tandem motu quodam agitur vas, ut præcaveatur fermentatio, & intimius penetretur corpus solvendum:

Omnes autem illæ conditiones in digestionē alimentorum occurrunt; vas enim idoneum suppeditant ventriculus & duodenum: excepto sale marino quod quidem in omni aqueo latice facillime solvitur, omnia alimenta è regno animali aut vegetabili depromuntur, eorumque non nimis stricta compages succorum digestivorum intromissioni quam minimè resistit: hi verò succi menstrui partes agunt. & quidquid inest in alimentis solubile appetunt cum majori minorive energiâ, pro naturâ partium solubilium quæ salinæ sunt, vel mucosæ, vel oleosæ: à primariis humoribus, salivâ nempe & humore gastrico in ventriculum perpetuò depluentibus, dividitur bolus alimentaris; humores illi aquei pauxillo tantum sale imbuti (e), partes ipsius & salinas & mucosas dissolvunt, relictis partibus oleosis superveniendæ bili, quæ, ut merus sapor*, olea aquæ reddit miscibilia: huic actioni opitulatur ventriculo calor, gradus 33 thermometri Reaumuriani nunquam exsuperans, quoquidem calore non mutantur corpora quæ sua producta non, nisi ad gradum valde superiorem, & ad calorem aquæ bullientis accedentem valent suppeditare: motus tandem & diaphragmatis & ipsius ventriculi fermentationem arcet, novæque alimentorum partes novis succis offerendo, extrahitur omne quod elici potest: ad hanc juvandam actionem non parum confert successiva novorum succorum admixtio: pluries enim experti sunt chymistæ majorem extracti copiam elici quoties menstruum paulatim & per vices corpori applicatur.

III.

CUILIBET productorum digestionis indolem attente perpendenti duo offeruntur omnino diversa, chylus scilicet, seu liquor ex alimentis extractus, & faeces alvinæ quæ residuum constituunt fere exsuccum: chylus autem humor est albus, subdulcis, alimentorum naturam retinens, lactis consistentiæ & crasis adeò æmulus, ut illos semper agnoscat chymia (f). Tanquam unicum humorem conflatur partibus oleosis, mucosis & salinis alimentorum in majori, minorive phlegmatis copiâ natantibus, quæ quidem partes spontè secedunt, statim ac, quiescendo, lac coire incipit, superius enim innatat oleum seu cremor, fundum petit crassum terream & mucilaginofum; ex quo serum partibus oleosis nonnullis & salibus foetum

(e) Elém. de Chymie prat. Macquet. T. 2. p. 515.

(f) Id. Elém. de Chymie prat. T. 2. p. 419.

* Ex plurimis quæ circa bilem tentavimus experimentis, sequens ut gravissimum afferimus & inexpugnabile: bilis ab acido vitriolico coagulata, & per chartam emporeticam trajecta, nobis supra chartam flocculos suppeditavit, liquor verò trajectus per subdientiam detracatus, abiit vaporatione in salem neutrum amaricantem, verum salem glaucrianum; aqua post crystallisationem superflua, ex affuso alkali fixo præcipitatum dedit levissimum; nova bilis pars calcinatione & lixiviatione alkali fixum præbuit, quod quidem vaporando, crystallinam induit formam, & aeri impositum effloruit, salis sodæ ad instar: quæ, ut nova, inscius tentaveram experimenta prius perfecerat vir sagacissimus D. Cader Pharin. Paris. R. S. A. socius, & salem sodæ finissimum ex calcinata bile eduxerat, necnon ex eodem humore ab acidis nitroso & marino coagulato salem marinum regeneratum & nitrum quadrangulare: quibus quidem constat bilem efformari ex alkali fixo quod cum oleo sapone m. efformat. Qui de bile plura scire voluerit, opus auctoris jam laudat: adeat, qui præter sal illud alkali fixum, salmarinum gonium, sal dulce: lactis sacchari æmulum, resinam, nonnullasque partes detexit ferrugineas, sita ut ex suis lucubrationibus bilis natura palam innosceat.

facillimè separatur. Non longè diversus paratur ex nucleis emulsivis liquor albus, amygdalinum dictus; confusi enim in mortario nuclej cum saccharo & aquæ paxillo, in pastam rediguntur; cui, cum exquisitè subacta fuerit, affunditur aquæ copia major, quæ identidem agitata, partes sibi colligit oleosas & terreas leviores, favente sale, fitque liquor albus, subdulcis, homogœneus qui, morâ & quiete, in triplicem abit substantiam (g) oleosam nempe, serosam & terream, remanente in mortario terrâ nucleorum crassiore: haud aliter alimenta dentibus contusa, ope salivæ in pastam rediguntur, in ventriculo & duodeno abundantiori succorum effluvio, motu diaphragmatis & ipsius ventriculi bolo alimentari exactius permixto, diluantur.

(g) Dict. de
Chymie. T. 11.
p. 12.

I V.

EX dictis patet alimentorum digestionem chymicâ digestionî omnino congruere; Nec inter se chylum & lac amygdalinum ullo modo discrepare: nunc ut stet inconcussa nostra propositio, totoque veritatis fulgore niteat, ad yncrismum chymicam confugiendum, & experimenta quibus lac ex alimentis quibuscumque & amygdalis dulcibus sumillimum educitur, in medium proferenda.

1°. Quidem si alimenta è regnò tum animalî, tum vegetabili desumpta, cocta & condita, in mortario contusa, aquâ paxillo sale marino imbutâ, irrorantur, & in phialâ chymicâ ad calorem 33 graduum exponantur, vas sæpè sæpitis agitandò, turbidus fit liquor, sed nullum præ se fert odorem ab alimentorum odore diversum: post horam temporis elapsam, vix mutantur substantiæ alimentares; & quales paulò post à passu evomuntur, tales oculis præbent te conspiciendas: attamen magis ac magis intenditur liquoris opacitas, & post quatuor horas circiter, nihil, præter pulstem cineritiam, conspicitur, nullamque ferè formam servant alimenta: si huic pulsi super affunditur novus latex aqueus sapone dives, qui bilis vices gerens, olea facilius extrahat, albescit liquor, & post sex horas ab initio digestionis expressus, albus est, subdulcis, homogœneus, verus chylus, in cremorem, ferum & crassum terreum abeuns ed facilius & citius, quò debilius & laxius inter se uniuntur principia ex quibus coalescit; remanent tandem partes fibrosæ inorganicæ, quæ, paucis interpositis diebus, foetorem concipiunt.

2°. Amygdalæ dulces cum saccharo tritæ, & in phialâ chymicâ cum aquâ repositæ, ad eundem caloris gradum lac amygdalinum genuinum suppeditant, residuo terreo superflite (h).

V.

NUNC ut adversariorum rationum momenta refellamus, nobis incumbit: duo enim potissimum insurgunt fermentat.onis defensores ed magis pertimescendi, quodd, jam in omni re medicâ versatissimi, omnium præripere suffragia: horum prior ex fermentatione ortum ducere omnes humores arbitratus (i), digestionem pro fermentatione habet: nam ex Stahlî mente, fermentatio latius sumpta intelligi debet de omni corporis homogenei motu fluiditatis agitâti, decompositione, quam sequitur regeneratio: sed quibus prematur difficultatibus fermentatio latius sumpta, nemo nescit; omnibus enim naturæ operibus apprimè conducit, cum paucissima sint in quibus non appareat decompositio & recompositio: imò ad omnes chymicas operationes, & ad ipsam metallorum reductionem extenditur: fluiditate enim ab igne mutuatâ itâ dividuntur & calx metallica, & ipsi permixta materies, ut hujus materiei phlogisticum calci unitum, hanc in metallum convertat à calce & ab ipsâmet suppeditatâ substantiâ longè diversum. At sui sunt fermentationi limites: hos optime novit alter fermentationis (k) fautor eximius, cum contendit digestionem esse putrefactionem incipientem, alimenta que sale marino condita, & salivæ permixta, in ventriculo putrescere asserit: carnes, salivæ aut aquæ sale

(h) Hæc omnia experimenta tentavi cum coram Collegio amantiss. M. N. Han, teste veritatis amantiss. mo.

(i) Vide thesism jam citatam S. M. D. Darceet.

(k) Vide thesism jam citatam S. M. D. Gardane.

marino impregnatae, (**) permixtas, ad putredinem citius quam carnes in merâ aquâ immerfas, vergere haud unquam diffitebimur: sed hanc in ventriculo motus animalis arcet putrefactionem (1), nec ullum aliud putrefactionis inceptae & non peractae, reperitur exemplum: chylus verò nedum ullum putredinis characterem prae se ferat, purus est liquor emulsivus qualis ex nucleis pluribus ope digestionis chymicae educitur; undè merito concludimus:

Ergo Digestio alimentorum, vera Digestio chymica.

(**) Virtus illa salivæ non alia est quam omnium humorum salia & olea continentium: idem dicendum de sale marino quod aqua energiam adaugendo, majorem extrahit olei copiam, undè exsurgit liquor ad fermentationem valdè pronus; sed ea non est salis marini proprietas, nam si major sit ipsius copia quam olei, tunc sui juris factus sal virtute antiseptica fermentationi nocet: quæ quidem virtus pendet à minimarum crystallorum intra poros carniū interpositione, quâ impediri videtur contactus mutuus partium in totidem cellulis inclusarum, ut mustum in uvis, & mel in alveolis; quæ, licet fermentescibilia, hunc motum concipere nequeant, quin prius à compedibus suis fuerint liberata:

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Hugo GAUTHIER,
Consiliarius Regis Medi-
cus.

M. Simon VACHER, Re-
gis exercituum in Insula
Corsicâ Medicus.

M. Antonius LE CAMUS,
Regii Medicorum Nanceia-
norum Collegii, Acade-
miarum Regiarum Rupel-
lensis & Ambianensis, So-
cietatisque Litterariæ Ca-
talaunenſis Socius.

M. Guilbertus-Alexander
BOYROT DE JON-
CHERES.

M. Cosma-Augustinus
LEZURIER.

M. Petrus ARCELIN.

M. Carolus SALLIN.

M. Nicolaus JEANROY,
Chirurgiæ Latino idiomate
Professor designatus, Regii
Medicorum Collegii Nan-
ceianorum Socius hono-
rarius.

M. Petrus CHEVALIER,

Proponebat Parisiis JACOBUS-FRANCISCUS DE VILLIERS, Sam-Maxensis
apud Pistones, Doctor Medicus Pontimussanus, antiquus exercituum
Galliæ Regis in Germaniâ Medicus, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ
Parisiensis Baccalaureus, A. R. S. H. 1771.

A SEXTA AD MERIDIEM.